

Websites

Laat je niet te grazen nemen

Grote grazers, zoals runderen, paarden en schapen, zijn inmiddels niet meer weg te denken uit het natuurbeheer. Als natuurbeheerder sta je initieel voor de vraag welk dier of combinatie van dieren het meest geschikt is voor een natuurgebied en met welke dichtheid aan grazers de beste resultaten worden bereikt. Het internet kan je bij die keuze helpen, maar de uiteindelijke beslissing zul je alsnog zelf moeten nemen. Er zijn talloze websites waarop begrazingsprojecten van allerlei slag worden voorgesteld. Maar vooraleer je daaraan toe bent is een kleine vooropleiding niet onbelangrijk. De begrazingsite van Alterra ① biedt hiertoe de ideale toegang en de Duitse website van LEL Schwäbisch Gmünd vormt hierop een geschikte aanvulling ②. Na consultatie van beide websites heeft begrazing als natuurbeheermaatregel voor jou geen geheimen meer. Je kunt dan meteen een tandje hoger schakelen en een ommetje maken naar de technische informatie van Hans Kampf ③ onze eigenste begrazingsgoeroe. Zijn site vraagt wel wat zoekwerk omdat je er ook informatie over natuurverbindingen terugvindt. Je zal ook merken

dat begrazing meer om het lijf heeft dan louter natuurbeheer. Het levert bijvoorbeeld een belangrijke bijdrage aan het behoud van zeldzame huisdierrassen. De organisaties SAVE ④ en ELBARN ⑤ werken hieraan op Europees niveau en trachten met begrazingsprojecten tal van rustieke rassen een grazige toekomst te geven. Maar ook wilde grazers zijn uit het natuurbeheer niet weg te denken. Hun in-

vloed mag niet worden onderschat. De Large Herbivore Foundation ⑥ begeleidt, onder de paraplu van de internationale organisatie ECNC, ecologische herstelprojecten waarin grote grazers een vooraanstaande rol spelen. De organisatie vormt een expertennetwerk waarbinnen specialisten van allerlei slag klaarstaan om met raad en daad beschermingsprojecten voor wilde herbivoren te begeleiden en te ondersteunen. Voor de organisatie en opvolging van begrazingsprojecten kun je ook een beroep doen op tal van hele en halve commerciële organisaties. Bij ons zijn de Nederlandse stichtingen Taurus ⑦ en Ark ⑧ veruit het bekendst. Beide zijn inmiddels ook Europees actief. Het Britse Grazing Advice Partnership (GAP) ⑨ levert van hetzelfde laken een pak maar is scheutiger met informatie en heeft enkele interessante informatierubrieken op z'n website staan. Vaak gaan natuurontwikkeling en begrazing hand in hand met landbouw. Het zogenoemde 'pastoralisme', een manier van beweiding waarbij mensen rondtrekken met kuddes grazers, is bij ons nog nauwelijks denkbaar, maar elders in Europa meer dan ooit aan de orde. Zelfs in die mate dat het als hoge vorm van natuurbeheer wordt aangeprezen. Ik zou je naar tal van sites kunnen loodsen die hier-

over hun zegje doen, maar ik volsta met een vingerwijzing naar het European Forum on Nature Conservation and Pastoralism (EFNCP) ⑩.

Vanaf nu is het aan jou om de theorie in de praktijk te brengen. Om te beoordelen of alles loopt zoals het hoort, kun je terugvallen op de ervaring die elders is opgedaan. Die ervaring wordt niet alleen beschreven in de hoekjes en kantjes van

voormelde sites maar je vindt ze ook netjes geordend terug op de talloze websites van verschillende organisaties die met begrazing aan de slag zijn. De Belgische projecten zijn terug te vinden op de website van Natuurpunt ⑪ en de Nederlandse op de eerder vermelde site van Alterra ① evenals bij de verschillende terreinbeheerende organisaties. De Duitse staan dan weer netjes geordend per regio. Ik vermeld enkel de boeiende site van de bondsstaat Hessen ⑫ maar via de website van de Duitse vereniging Weidewelt ⑬ vind je er beslist nog meer.

① www.synbiosys.alterra.nl/begrazing

② http://www.landwirtschaft-mlr.baden-wuerttemberg.de/servlet/PB//menu/1063188_l1/index1221750829191.html

③ www.grazingnetworks.nl

④ www.save-foundation.net

⑤ www.elbarn.net

⑥ www.largeherbivore.org

⑦ www.stichtingtaurus.nl

⑧ www.ark.eu

⑨ www.grazinganimalsproject.org.uk/global_grazing.html

⑩ www.efncp.org

⑪ www.natuurpunt.be/nl/natuurbehoud/natuurbeheer/begrazing_1920.aspx

⑫ www.weideprojekte-hessen.de

⑬ www.weidewelt.de

Het houdt niet op Als we het dan toch over grote grazers hebben: waarom niet meteen doorsurfen naar de Nederlandse website konikpaarden.nl ①. Die website levert - hoe raadt u het - informatie over Konikpaarden. Een beetje mager van inhoud en gedrongen van opbouw, zoals de paarden zelf, maar gemaakt vanuit een passie voor deze halfwilde dravers die uit onze begrazingsprojecten niet meer weg te denken zijn. De Konik werd voor het eerst in 1981 in het natuurbeheer geïntroduceerd. De introductie was niet zozeer bedoeld als beheermaatregel, maar wel als

onderdeel van een integraal natuursysteem. Het paard werd pas echt beroemd na zijn introductie in de Nederlandse wildernis 'Oostvaardersplassen'. Wees niet gauw tevreden en speur verder op het internet. Kijk bijvoorbeeld ook eens bij de Association Française du Konik Polski (AFKP) ② of snuffel even bij de concurrentie en maak kennis met de onbekende 'Sorraia' ③. Een leuke naam trouwens voor uw pasgeboren dochter. Nog meer dromerige namen en een uitgebreid overzicht van alle paardenrassen – met inbegrip van de rustieke rassen – vind je in de alom bekende Wikipedia ④. Het loont de moeite om in de encyclopedie eens van taal te wisselen.

① www.konikpaarden.nl

② www.lons-mancy.fr/konik/konik.htm

③ www.sorraia.org

④ http://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_paardenrassen

Wat is me dat? Geen zoogdierenfamilie is moeilijker uit elkaar te houden dan vleurmuizen, lijkt me. Zeker als die beestjes dan nog eens in een diepe winterslaap

verzonken zitten. Het determineren van die kleinoden is dan ook niet aan iedereen gegeven. Toch is het handig over een goede handleiding te beschikken wanneer alsnog onverwacht een verwaaid exemplaar tussen de lakens opduikt. Onze Duitse collega's hebben als hulp enkele tabellen uitgedokterd die hierbij een handje toesteken. Bij de ingewijden is de Engelstalige geïllustreerde identificatiesleutel voor de Europese vleurmuizen beter ingeburgerd, en wie hem niet kent, krijgt op de website van het Naturpark Bayerischer Wald ① de kans zijn of haar onwetendheid bij te spijkeren. Daarna begint het pas. Ter aanvulling kun je met 12 detailtabellen aan de slag gaan. Je kunt determineren aan de hand van uiterlijke of innerlijke kenmerken; in- of buitenshuis; op zicht of gehoor; in winter en zomer; met jong of oud; met of zonder voorkennis. Een mooie verzameling dus waaraan ik maar weinig toe te voegen heb. Zoals gewoonlijk kunnen de Fransen als tweede grootmacht op vleurmuisgebied niet achterblijven. De Groupe Mammalogique Normand doktert er nog steeds, in samenwerking met enkele wetenschappelijke instellingen, aan een determinatiedatabank voor vleurmuizen. Die krijgt stil-

aan vorm en heeft reeds enkele handige determinatiesleutels opgeleverd ②.

① www.fledermaus-bayern.de (rubriek Fledermaus-Bibliothek → Bestimmungshilfen)

② <http://abiris.snv.jussieu.fr/chiropteres/>

Niet stilzitten Het is bekend dat de Nederlanders een bezig volkje zijn. Ook de productie van zoogdiergerelateerde websites hoort bij hun activiteit. Met enige regelmaat verschijnen nieuwe initiatieven die al dan niet een goede aanvulling zijn op wat al bestaat. Meestal is het het resultaat van een uit de hand gelopen hobby ofwel levert het wat meerwaarde aan een commercieel belang. De twee sites die hier worden vermeld, vallen onder de laatste categorie. Ze kwamen onder impuls van Thijs Bosch tot stand. Eentje handelt over zoogdieren zonder meer ①. De website Zoogdierwerk ontvouwt zich als een kleine portaalwebsite die thematisch doorverwijst naar andere Nederlandse zoogdierenwebsites maar die bij nader toezien vooral het werk van Thijs promoot. De tweede site

handelt over het vangen van vleurmuizen ② en zit daar ergens tussenin. Voor het vangen van vleurmuizen is een ontheffing nodig en de laatste tijd dienen zich hiervoor meer en meer vangers aan. Om enige lijn te krijgen in het systeem en tegelijk een toekomstberoep veilig te stellen, geven enkele professionele vangers hun visie hierop. Ze lichten ook de punten toe die aan de basis liggen van een sluitend beoordelingssysteem voor toekomstige chiroopteologen. Je kunt je in de discussie mengen en je voorzorgen nemen door gauw zelf een cursus te volgen.

① www.zoogdierwerk.nl

② www.vleurmuizenvangen.nl

Digitale publicaties

Atlas Begin vorig jaar verscheen de Duitse Atlas der Säugetiere Sachsens. Een prachtige publicatie die ons buitenlanders zo maar gratis en voor niets wordt voorgeschoteld. Je kan hem in zijn geheel ofwel in stukjes en brokjes downloaden van de

publicatiesite van het LfULG.

<https://publikationen.sachsen.de/bdb/showDetails.do?id=1883936>

Digitale nieuwsbrief Browser

Als het hoofditem van deze rubriek dan toch over begrazing gaat dan mag een verwijzing naar het digitaal tijdschrift The Browser van de Large Herbivore Foundation niet ontbreken. Het magazine bespreekt diverse internationale projecten over wilde hoefdieren. Het blijft wat achter in verschijnen en heeft de laatste jaren niet erg veel om het lijf, maar misschien helpt het dat sinds kort een Nederlander aan het roer staat van de organisatie. www.largeherbivore.org/index.php/library

Surf ook even naar...

Uitgestorven Als het om uitsterven gaat dan zitten de zoogdieren in de kopgroep. Dat weet Peter Maas maar al te goed. Hij maakt al enige tijd lijstjes van uitgestorven soorten en voorziet ze van tekst en uitleg. De teller van de zoogdieren staat momenteel op 84 op een totaal van 792 diersoorten en hij is er zeker en vast nog enkele vergeten.

<http://uitgestorvendieren.petermaas.nl/>

Terug naar de Middeleeuwen Wie meent dat honden enkel dienen om op schoot te zitten en drollen te draaien, heeft het lelijk mis. Voor het tijdschrift Onze Hond leverde schrijfster Ria Hörter enkele bijdragen over de jacht waarin honden een vooraanstaande rol spelen. Lees en verbaas u over de vindingrijkheid van mens en dier om wolven, otters, mollen en ander wild en ongedierte te vangen.

www.riahorter.com/hunting_history.htm

Aanrader Mocht je vakantie zijn tegen gevallen dan kun je dit nog deze winter goedmaken met een weekendje Julianenhof in het Duitse Reichenberg, middenin het natuurpark Märkische Schweiz. Het dorpje bezit het – voor zover mij bekend – enige vleurmuismuseum in Europa. Je krijgt er niet alleen de obligatoire uitleg over biologie en ecologie van vleurmuizen, maar je kunt er ook kennismaken met diverse beschermingsmaatregelen, gaande van ijskelder tot vleurmuisvriendelijke tuin. Ben je nu nog steeds thuis?

www.fledermausmuseum-julianenhof.de/Das_Museum.html